

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

**INSTRUKCE NÁMĚSTKA PRO ŘÍZENÍ SEKCE 7
č. 7/2019**

Věc: Postup k příspěvku na péči v případě aplikace tzv. koordinačních nařízeních (č. 883/2004, č.987/2009, č.1231/2010)

Určeno pro: Úřad práce České republiky
Odbor odvolání a správních činností nepojistných dávek MPSV
Posudkové orgány ČSSZ a MPSV

Účinnost od: 1. června 2019

Zrušovaný řídicí akt MPSV: Normativní instrukce č. 12/2012 Postup k příspěvku na péči v případě aplikace tzv. koordinačních nařízeních (č. 883/2004 a 987/2009)

Zpracovatel: Odbor nepojistných sociálních a rodinných dávek
Odbor sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení

Č. j.: MPSV-2019/ 64689-75

Počet stran: 12, 2 strany Příloha č. 1, 8 stran Příloha č. 2

Předkladatel: **Mgr. Kateřina Jirková**
ředitelka odboru nepojistných sociálních a rodinných dávek

Mgr. David Pospíšil
ředitel odboru sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení

Dne: 5. června 2019

Schválil: **Mgr. Kateřina Jirková**
zastupující náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů a nepojistných dávek

Mgr. Jana Hanzlíková
náměstkyně pro řízení sekce sociální politiky

Dne: 5. června 2019

Za účelem sjednocení postupů krajských poboček a pobočky pro hlavní město Prahu Úřadu práce České republiky a Odboru odvolání a správních činností nepojistných dávek Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV):

1. Vydávám

Instrukci k Postupu k příspěvku na péči v případě aplikace tzv. koordinačních nařízení (č. 883/2004, č. 987/2009, č.1231/2010)

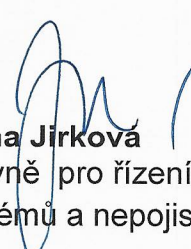
2. Zrušuji

Instrukci č. 12/2012 Postup k příspěvku na péči v případě aplikace tzv. koordinačních nařízení (č. 883/2004 a 987/2009)

3. Ukládám

Úřadu práce České republiky, Odboru odvolání a správních činností nepojistných dávek MPSV a Odboru výkonu Posudkové služby zajistit realizaci plnění povinností vyplývajících z této instrukce.

Instrukce nabývá účinnosti dnem 1. června 2019.

Mgr. Kateřina Jirková
zastupující náměstkyně pro řízení sekce
sociálně pojistných systémů a nepojistných dávek

Mgr. Jana Hanzlíková
náměstkyně pro řízení sekce sociální politiky

Tato instrukce je vydávána za účelem sjednocení postupů krajských poboček a pobočky pro hlavní město Prahu Úřadu práce České republiky (dále jen „krajská pobočka“) a MPSV při posuzování nároku na příspěvek na péči v případě aplikace tzv. koordinačních nařízení.

Článek I.

Aplikace tzv. koordinačních nařízení

Řízení o nároku na příspěvek na péči je v některých případech podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“) ovlivněno rovněž právními předpisy Evropské unie (dále jen „EU“). Pro příspěvek na péči jsou relevantní:

- Nařízení č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení
- Nařízení č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004
- Nařízení č. 1231/2010, kterým se uvedená nařízení rozšiřují na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti¹.
(dále jen souhrnně „koordinační nařízení“)

Koordinační nařízení jsou nástrojem jak předejít situacím negativní a pozitivní kolize práva, tedy situacím, kdy občan EU vzhledem ke své migraci nesplní podmínky pro výplatu některých dávek sociálního zabezpečení (např. proto, že nesplní potřebné doby pojištění nebo pobytovou podmínku) v žádném státě EU a nebude tak kryt žádným ze systémů sociálního zabezpečení. Koordinační mechanismus však předchází rovněž situacím, kdy občan EU splní podmínky v několika zemích najednou a teoreticky tak může čerpat dávky z různých systémů současně. Koordinační nařízení jsou takovými právními předpisy, které prostřednictvím jasně stanovených pravidel postupu takovéto kolizní situace řeší.

Článek II.

Věcný rozsah koordinačních nařízení

Věcný rozsah je stanoven článkem 3 Nařízení č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení. Pro příspěvek je relevantní okruh tzv. dávek v nemoci. Pod kapitolu dávek v nemoci spadá i oblast dávek dlouhodobé péče.

Za dávky dlouhodobé péče je možné považovat dávky, které se poskytují osobám závislým na péči jiné osoby, přičemž péčí se rozumí jak odpovídající péče zdravotní, tak i různé formy osobní asistence. Dávky mohou mít podobu finanční i charakter věcné dávky – služby. Poživatelé těchto dávek jsou osoby se závažnými zdravotními postiženími nebo osoby odkázané z důvodu pokročilého věku na péči jiných osob či na ústavní péči. V České republice (dále jen „ČR“) se oblast dlouhodobé péče z hlediska dávek řídí zákonem o sociálních službách.

¹ Nařízení č. 1231/2010, kterým se osobní rozsah Nařízení č. 883/2004 rozšiřuje na občany třetích zemí, kterých se ustanovení Nařízení č. 883/2004 dosud netýkala výhradně z důvodu jejich občanství, rozšířilo osobní rozsah nařízení č. 883/2004 o občany třetích států, pokud oprávněně pobývají na území členského státu a jsou v situaci, která se neomezuje ve všech ohledech na jediný členský stát. (např.: občan Brazílie, který je výdělečně činný ve Francii, a jeho faktické bydliště ve smyslu centra jeho zájmů je v České republice. Důležité je, že pobyt státního příslušníka třetí země v členském státě musí být legální (tedy v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky), aby se na něj nařízení 1231/2010 vztahovalo.

Osobní rozsah koordinačních nařízení

Působnost koordinačních nařízení ve vztahu k osobám je vymezena článkem 2 Nařízení č. 883/2004. Ochrana předpisů EU se vztahuje na:

- Občany členského státu EU (resp. EHP a Švýcarska)
- Osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky, pokud bydlí v členském státě EU
- Rodinné příslušníky a pozůstalé výše zmíněných osob bez ohledu na státní příslušnost

Článek III.

Aplikace koordinačních nařízení v řízení o příspěvku na péči

Koordinační nařízení se budou aplikovat v rámci řízení o nároku na příspěvek na péči v zásadě ve dvou situacích:

- občan členského státu EU nebo osoba bez státní příslušnosti nebo uprchlík bydlící v členském státě v ČR pracuje, pobírá z ČR důchod, studuje tu či žije, nebo migrující pracovník občan třetího státu, rodinný příslušník nebo pozůstalý občana členského státu EU v ČR žije;
- občan ČR nebo osoba s trvalým pobytem v ČR pracuje, pobírá z ČR důchod či žije v členském státu EU nebo jeho rodinný příslušník (společně posuzovaná osoba) nebo pozůstalý v členském státě žije.

Informace pro posouzení nutnosti užití koordinačních nařízení vyplývají ze žádosti o příspěvek na péči, konkrétně z části D. formuláře².

². Informace pro poskytování příspěvku na péči v rámci EU

Informace o žadateli

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

žadatel je osobou, která je zdravotně pojištěná v jiném čl. státě EU nebo která pobírá důchod nebo dávky v nezaměstnanosti ze systému sociálního zabezpečení jiného čl. státu EU a nebo která vykonává výdělečnou činnost v jiném čl. státě EU

žadatel není výše uvedenou osobou

nevybráno

Informace o rodičích žadatele mladšího 18 let

Vyplňte pouze v případě, že žadatel je mladší 18 let. Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

alespoň jeden z rodičů žadatele mladšího 18ti let je osobou, která je zdravotně pojištěná v jiném čl. státě EU nebo která pobírá důchod nebo dávky v nezaměstnanosti ze systému sociálního zabezpečení jiného čl. státu EU a nebo která vykonává výdělečnou činnost v jiném čl. státě EU

žádný z rodičů žadatele mladšího 18ti let není výše uvedenou osobou

nevybráno

Rozhodujícím kritériem pro posouzení toho, zda bude ČR státem příslušným pro výplatu příspěvku na péči, je fakt, zda česká zdravotní pojišťovna je pro žadatele o dávku pojišťovnou hlavní v důsledku posouzení příslušnosti k právním předpisům členského státu. Příslušnost ke zdravotnímu pojištění je možné ověřit v Kanceláři zdravotního pojištění³.

Pokud krajská pobočka zjistí nesrovnalosti či rozpory týkající se zdravotního pojištění, není v její kompetenci a ani její povinností tyto rozpory řešit, ale písemně o nich informuje zdravotní pojišťovnu, v jejíž kompetenci je rozpory vyřešit. Může se například jednat o situaci, kdy osoba pobírá starobní důchod z jiného členského státu a česká zdravotní pojišťovna je uvedena jako hlavní.

V těchto případech krajská pobočka **přeruší řízení o žádosti o příspěvek na péči usnesením podle ustanovení § 64 odst. 1 písm. c) správního řádu** do doby, než bude bez důvodných pochybností doloženo, která zdravotní pojišťovna je kompetentní (hlavní) zdravotní pojišťovnou. Poté krajská pobočka v řízení pokračuje, o pokračování v řízení vyrozumí účastníka řízení a dále postupuje v souladu s doloženými informacemi.

Příklady určení příslušného státu

Příklad a)

Žadatel je občan ČR, má v ČR trvalý pobyt, má v ČR bydliště, pobírá starobní důchod z Německa. Zdravotní pojišťovna v ČR vystupuje pouze jako výpomocná, německá pojišťovna je hlavní pojišťovnou žadatele. ČR není příslušná k výplatě dávky, státem příslušným je Německo.

Příklad b)

Žadatel je občan ČR, trvalý pobyt má v ČR a bydliště má v Rakousku, pobírá invalidní důchod z ČR. Česká zdravotní pojišťovna je jeho hlavní pojišťovnou. ČR bude příslušná pro výplatu příspěvku na péči z důvodu příslušnosti žadatele k českému zdravotnímu pojištění.

Příklad c)

Žadatel je nezletilé dítě, občan ČR, má v ČR trvalý pobyt. Dítě s rodiči mají bydliště v Itálii. Otec pracuje v ČR, matka je ekonomicky neaktivní, stará se o dítě. Celá rodina je pojištěna v ČR. Dítě přísluší k české zdravotní pojišťovně, ČR tudíž bude státem příslušným k výplatě příspěvku.

Příklad d)

Žadatel je nezletilé dítě, občan ČR, má v ČR trvalý pobyt a rovněž bydliště. Otec pracuje v Rakousku, matka nepracuje, stará se o dítě. Matka i dítě jsou přihlášeny ke zdravotnímu pojištění do Rakouska. Dítě přísluší k zahraničnímu zdravotnímu pojištění, příslušnost pro výplatu příspěvku je na straně Rakouska.

³ Kancelář zdravotního pojištění je styčným orgánem a referenčním centrem v oblasti zdravotního pojištění ve vztazích v rámci EU, EHP a Švýcarska.

Bližší informace k dispozici zde: http://www.kancelarzp.cz/cs/onas/role_cmu

Příklad e)

Žadatel je občan ČR, s trvalým pobytem v ČR, bydliště má v Kanadě, z ČR pobírá starobní důchod, má české hlavní zdravotní pojištění, kanadské pojištění je pouze výpomocné. Žadatel nemá nárok na příspěvek v ČR, neboť nespadá do okruhu oprávněných osob a ani se na něj nevztahují koordinační nařízení. Pokud si podá žádost o příspěvek, bude rozhodnuto o nepřiznání z důvodu nesplnění podmínek § 4 odst. 1 zákona o sociálních službách.

Příslušné instituce a styčná místa

Příslušné instituce (čl. 1, písm. q) Nařízení č. 883/2004), tj. instituce, u kterých je dotyčná osoba pojištěna, resp., u nichž vzniká nárok na dávky, komunikují navzájem buď přímo, nebo prostřednictvím styčných orgánů příslušné členské země.

Tyto instituce si neprodleně poskytují nebo vyměňují všechny nezbytné údaje za účelem řízení o nárocích na dávky na základě aplikace Nařízení č. 883/2004 čl. 2 a Nařízení č. 987/2009.

Údaje o příslušných institucích a styčných místech členských států EU při řízení o dávkách v nemoci, resp. dávkách dlouhodobé péče, resp. příspěvku na péči, jsou uvedeny ve veřejně přístupné databázi, kterou spravuje Evropská komise a jež je přístupná z webové stránky:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1028&langId=cs>

(čl. 88 Nařízení č. 987/2009 a příloha č. 4 k Nařízení č. 987/2009).

V ČR jsou institucemi příslušnými pro řízení o příspěvek na péči v první instanci **krajské pobočky**⁴.

Pokud je na krajskou pobočku podaná žádost klientem, který **nemá v ČR hlášen trvalý pobyt ani zde nemá bydliště, ČR je však v jeho případě státem příslušným pro výplatu příspěvku na péči s ohledem na to, že česká zdravotní pojišťovna je pro něj pojišťovnou hlavní, krajská pobočka**, která žádost přijala, ji postoupí k dalšímu řízení na krajskou pobočku v Příbrami (viz pozn. pod čarou č. 4) a současně o této skutečnosti vhodným způsobem informuje klienta.

V případě, že je zjištěno a doloženo, že česká zdravotní pojišťovna **není pojišťovnou hlavní**, zašle krajská pobočka, která žádost přijala a skutečnosti ověřila, celý spis s průvodním dopisem k dalšímu řízení na krajskou pobočku Příbram. **Krajská**

⁴ Na základě Rozhodnutí generálního ředitele Úřadu práce České republiky č. 18/2012 byla krajská pobočka Úřadu práce v Příbrami určena jako příslušná v oblastech:

- posuzování žádostí osob podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 a 987/2009 (koordinační nařízení),
- žádostí osob podléhajících podle koordinačních nařízení právním předpisům ČR, které **nejsou hlášeny k trvalému pobytu v ČR a bydlí v jiném členském státě**,
- výplaty příspěvku na péči osobám podléhajícím podle koordinačních nařízení právním předpisům ČR, které nejsou hlášeny k trvalému pobytu v ČR a bydlí v jiném členském státě,
- žádostí osob nepodléhajících českým právním předpisům, které nejsou schopny podat žádost o obdobnou dávku v jiném (příslušném) členském státě.

pobočka, na které byla žádost podána, tedy nerozhoduje. Současně s postoupením spisu krajská pobočka klienta vhodným způsobem informuje, že jeho žádost předává na krajskou pobočku v Příbrami k dalšímu řízení.

V případě, že krajská pobočka v Příbrami v rámci řízení o nároku na příspěvek zjistí, že ČR není příslušným státem k vyplácení dávky, spisovou dokumentaci postoupí instituci příslušného státu. Současně informuje klienta, že jeho žádost postupuje v souladu s koordinačními nařízeními EU styčného orgánu příslušného členského státu. **Proto je důležité, aby v části D tiskopisu žádosti byl doplněn stát, ve kterém má žadatel kompetentní zdravotní pojišťovnu.** K průvodnímu dopisu zahraniční instituci přikládá krajská pobočka v Příbrami kopii žádosti. Další komunikace s klientem je již na straně instituce státu, které je žádost postoupena.

V případě, že je na krajskou pobočku podaná žádost klientem, který **má v ČR hlášen trvalý pobyt, avšak bydliště má v jiném členském státě EU,** zajistí tato pobočka řádné vyplnění části D tiskopisu žádosti, vyzve klienta k vyplnění dotazníku o určení bydliště a ověří, zda je česká pojišťovna pojišťovnou hlavní. Pokud je podle doložených důkazů prokázáno, že ČR je státem příslušným pro výplatu příspěvku na péči, vede krajská pobočka standardní správní řízení o dávce. **Taková žádost resp. spis zůstává na místě příslušné krajské pobočce, která ve věci rozhoduje, a která rovněž, v případě nároku na příspěvek, dávku vyplácí.**

Orgánem druhé instance je Ministerstvo práce a sociálních věcí, resp. jeho jednotlivá oddělení odvolání a správní agendy.

Styčná místa zajišťují komunikaci mezi institucemi navzájem a mezi oprávněnými osobami a institucemi. Odpovídají na žádosti o informace a o pomoc za účelem aplikace Nařízení č. 883/2004 (viz čl. 1bod 2. písm. b) Nařízení č. 987/2009).

V ČR vystupuje v roli styčného místa pro oblast nepojistných sociálních dávek, a tudíž také pro příspěvek na péči Generální ředitelství Úřadu práce ČR. Úkoly tohoto úřadu se týkají zejména zabezpečení hladkého průběhu procesu řízení o dávkách dle koordinačních nařízení.

Při vyřízení žádosti o příspěvek na péči se budou aplikovat tzv. koordinační nařízení. Součástí formuláře „Žádost o příspěvek na péči“ je písmeno D. - Informace pro poskytování příspěvku na péči v rámci EU.

Pokud žadatel, nebo rodič žadatele mladšího 18 let v písmenu D formuláře uvede, resp. zaškrtně variantu, že je osobou, která je zdravotně pojištěná v jiném členském státě nebo která pobírá důchod nebo dávky v nezaměstnanosti ze systému sociálního zabezpečení jiného čl. státu EU anebo která vykonává výdělečnou činnost v jiném členském státě EU, je pravděpodobné, že bude nutné aplikovat koordinační nařízení, a to s cílem určení příslušnosti k právním předpisům.

Krajská pobočka musí následně ověřit, zda žadatel je českým zdravotním pojištěncem.

Formulář žadateli o dávku, popř. příslušné instituci, zašle krajská pobočka; žadatel, popř. příslušná instituce jej předá svému ošetřujícímu lékaři, který jej vyplní a vrátí žadateli, případně příslušné instituci v zahraničí. Odpovídající formulář pak zašle

žadatel nebo příslušná instituce v zahraničí krajské pobočce. Krajská pobočka pak zašle příslušné LPS OSSZ formulář spolu s žádostí o posouzení zdravotního stavu.

Článek IV.

Evropské formuláře

Z článku 2 nařízení č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004, vyplývá, že informace nezbytné pro stanovení a určení práv a povinností osob, na něž se vztahují koordinační nařízení, si mezi sebou vyměňují příslušné instituce s tím, že dle čl. 3 tohoto nařízení jsou osoby, na něž se koordinační nařízení vztahují, povinné poskytnout příslušným institucím potřebnou součinnost.

Pro ověřování plnění podmínek nároku dle koordinačních nařízení se kromě předepsaných formulářů MPSV používají strukturované elektronické dokumenty (SED). Každá oblast sociálního zabezpečení má svou vlastní řadu. Pro dávky v nemoci je určena řada S.

Při příspěvku na péči jsou používány následující formuláře:

SED S 061 Žádost o lékařské vyšetření – dlouhodobá péče
SED S 063 Žádost o správní kontrolu nebo lékařské vyšetření
SED H 001 Oznámení/žádost o informace

Tyto formuláře se používají pro ověřování skutečností v situacích, kdy je ČR státem příslušným pro výplatu příspěvku na péči a žadatel o dávku má bydliště v jiném členském státě EU.

Pro ověřování nároku se v rámci koordinačních nařízení počítá s postupným zaváděním elektronické výměny údajů mezi členskými státy prostřednictvím strukturovaných elektronických dokumentů. Než bude technicky možné realizovat jejich předávání plně elektronicky, používají se papírové formuláře.

Krajská pobočka kromě úlohy příslušné instituce může plnit zároveň roli instituce dotazované. Znamená to, že poskytuje i informace ohledně vyplnění příslušných elektronických formulářů pro odpověď.

Článek V.

Asimilace faktů

Na základě ustanovení § 7odst. 2 zákona o sociálních službách má nárok na příspěvek na péči osoba mimo jiné v případě, že jí péči poskytuje poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb dle ustanovení § 85 odst. 1 zákona o sociálních službách. Pokud má oprávněná osoba žijící v zahraničí zahraničního poskytovatele sociálních služeb, který není zapsán v registru

poskytovatelů podle zákona o sociálních službách, je třeba z hlediska naplnění ustanovení § 7 odst. 2 přistoupit k tzv. asimilaci faktů.

Asimilace faktů je v koordinačních nařízeních upravena v článku 5 Nařízení č. 883/2004, který stanoví, že *jsou-li podle právních předpisů příslušného členského státu právní účinky připisovány existenci některých skutečností nebo událostí, přihlíží tento členský stát k podobným skutečnostem nebo událostem, které nastaly v kterémkoli členském státě tak, jako by k nim došlo na jeho území.*

S ohledem na asimilaci faktů je nutné ustanovení § 7 odst. 2 zákona o sociálních službách vyložit tak, že pro účely přiznání příspěvku na péči lze akceptovat i zahraničního poskytovatele sociálních služeb, a to za předpokladu, že zahraniční poskytovatel sociálních služeb splňuje v jiném státě podmínky, jaké jsou kladeny na tamější poskytovatele sociálních služeb pro účely registrace.

Pro účely naplnění ustanovení § 7 odst. 2 zákona o sociálních službách doporučujeme pro ověření splnění podmínek v tamějším státě vyžadovat předložení smlouvy uzavřené mezi oprávněnou osobou a poskytovatelem, na základě které jsou služby realizovány a poskytovány, a ve které je dotyčný subjekt identifikován a specifikován⁵.

Ustanovení § 7 odst. 2 zákona o sociálních službách o osobě blízké a asistentovi sociální péče zde platí obdobně.

Článek VI.

Sociální šetření

Sociálním šetřením se rozumí souhrn činností sociální práce prováděný sociálním pracovníkem, jehož účelem je posouzení celkové životní situace osoby nebo osob. Jedná se o intervenci založenou zejména na komunikaci a pozorování, zaměřenou na získání informací v potřebném rozsahu z dostupných zdrojů tak, aby výsledné vyhodnocení, respektive posouzení celkové sociální situace osoby nebo osob sociálním pracovníkem bylo úplné a ověřitelné. Proto je nedílnou součástí sociálního šetření i zjišťovací návštěva v přirozeném sociálním prostředí osoby nebo osob, pokud tomu nebrání objektivní důvody.

Sociální šetření v řízení o příspěvku na péči je cíleně zaměřeno na zjišťování schopností samostatného života osoby v přirozeném sociálním prostředí, v rámci řízení o příspěvku na péči je vymezeno v § 25 zákona o sociálních službách, a žadatel o příspěvek na péči je dle § 21 odst. 1 písm. a) téhož zákona povinen se sociálnímu šetření podrobit, což znamená i to, že žadatel je povinen umožnit sociálnímu pracovníkovi uskutečnit sociální šetření v jeho přirozeném prostředí a za tímto účelem poskytnout přiměřenou součinnost.

⁵ Sdělení ÚP ČR č. 2/2016 „Postup při přiznávání a vyplácení příspěvku na péči za použití tzv. principu asimilace faktů v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení“

Za přirozené sociální prostředí se podle ustanovení § 3 písmeno d) zákona o sociálních službách považuje:

- rodina žadatele a jeho sociální vazby k osobám blízkým,
- domácnost žadatele a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost a
- místa, kde žadatel pracuje, vzdělává se a realizuje běžné sociální aktivity.

Při realizaci sociálního šetření sociální pracovník postupuje podle Instrukce č. 5/2015 „Postup při vykonávání sociálního šetření v rámci řízení o příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů“ se zohledněním specifických podmínek tohoto typu řízení. Zaměřuje se zejména na:

- navázání komunikace s žadatelem a pečující osobou a případně i dalšími osobami za účelem získání pokud možno objektivních poznatků o životní situaci žadatele a zejm. o tom, jakým způsobem jsou nebo nejsou zajištěny jeho každodenní základní životní potřeby,
- zjištění, jaké potřeby pomoci žadateli o příspěvek vznikají v souvislosti se zajištěním těchto základních životních potřeb v přijatelném standardu a jakým způsobem jsou zajišťovány,
- posouzení, jaké další potřeby vznikají žadateli o příspěvek, případně pečující osobě, v souvislosti se zajištěním péče.

Primárním zdrojem požadovaných informací pro posouzení nároku na příspěvek na péči je žadatel, a proto je třeba navázat kontakt přímo s žadatelem. V případě, že přímý kontakt s žadatelem navázat nelze, je třeba identifikovat důvody, které brání navázání přímé komunikace a rozsah tohoto omezení. Dalšími zdroji informací jsou dále pečující osoby, případně i další osoby (např. osoby blízké žadateli, opatrovník), pokud se s nimi, ve spolupráci s žadatelem, podaří navázat kontakt.

Vzhledem k objektivní nemožnosti realizovat návštěvu v bydlišti žadatele v cizině je třeba se v sociálním šetření zaměřit na relevantní aspekty přirozeného sociálního prostředí, kterými jsou v tomto případě především sociální vazby a běžné sociální aktivity žadatele. Pomocí získaných poznatků pak bude možné do určité míry usuzovat i o charakteru míst, kde žadatel realizuje sociální aktivity, popřípadě i o jeho domácnosti. Krajská pobočka v rámci realizace sociálního šetření vyzve žadatele k součinnosti písemnou formou:

1. Zasláním zjišťovacího dotazníku (v příloze) k získání základních informací o soběstačnosti žadatele
2. Nabídkou osobního, případně tel. jednání za účelem shromáždění dalších informací relevantních pro takto cílené sociální šetření (v rozsahu dle Instrukce č. 5/2015)
3. Nabídkou základního sociálního poradenství

Body 1. -3. mohou být obsaženy současně v jedné písemnosti, viz vzor Výzvy v příloze.

Ad 1. Zjišťovací dotazník je pomůckou k získání základních informací o soběstačnosti žadatele v jeho přirozeném sociálním prostředí. Objektivitu takto získaných poznatků je třeba doplnit dalšími zdroji, např. smlouvou o poskytování sociální služby. V případě, že

pomoc poskytuje osoba blízká, slouží k tomuto účelu druhá část dotazníku, kterou vyplňuje pečující osoba blízká.

Ad 2. Nabídkou osobního setkání v prostorách místně příslušné krajské pobočky, popřípadě telefonického kontaktu, je dána žadateli možnost ke komplexnějšímu vyjádření a doplnění informací. Je třeba respektovat objektivní obtížnost či nemožnost toto setkání realizovat, která může souviset s důvody žádosti o příspěvek na péči i důvody jeho pobytu v zahraničí, a proto se jedná pouze o nabídku, která však, pokud ji využije, může pomoci shromáždit kompletnější podklady pro účely posuzování nároku na dávku, což je v zájmu žadatele.

Ad. 3. Nabídka základní pomoci, minimálně v rozsahu základního sociálního poradenství, vychází v souladu s Instrukcí č. 5/2015 z faktu, že intervence sociální práce má nejen zjišťovací, ale vždy i pomáhající charakter. Pomocí sociálního šetření jsou mapovány i aktuální potřeby žadatele a pečujících osob, které souvisí se zajišťováním dlouhodobé podpory. Nabídka konkrétní pomoci je limitována vzhledem k objektivní nemožnosti zprostředkovat případnou konkrétní službu v místních podmínkách

v zahraničí. Lze však žadatele informovat alespoň o charakteru služeb, které by měl poptávat. Vzhledem k předmětu řízení lze předpokládat, že případné poradenství se bude týkat oblasti využívání příspěvku na péči v rozsahu zákonného vymezení účelu této dávky.

Popis fází/procesu sociálního šetření:

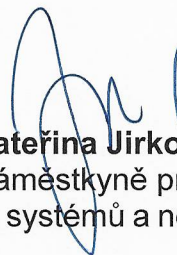
1. Zjišťovat podmínky pro **přímý kontakt** s žadatelem o příspěvek na péči a jeho blízkými a jinými osobami (např. opatrovník), dále i pečujícími osobami a minimálně nabízet tento kontakt (rozhovor v ČR, popřípadě identifikovat jiné vhodné způsoby komunikace v rámci řízení a identifikovat případně důvody, proč komunikovat nelze).
2. Shromažďovat informace, které se vztahují ke schopnosti samostatného života osoby v jejím přirozeném sociálním prostředí (nejedná se o posuzování zvládnutí základních životních potřeb, ale o shromažďování podkladů k tomuto posuzování).
3. Zhodnocení situace podle dostupných zdrojů a míry „prokazatelnosti“ získaných informací.

Sociální pracovník zpracuje informace získané uvedenými postupy do písemné podoby Záznamu ze sociálního šetření.

Záznam ze sociálního šetření obsahuje:

- a) Popis průběhu spolupráce s žadatelem a jeho blízkými osobami (ad bod 1)
- b) Popis zdrojů informací a získaný obsah (ad bod 2)
- c) Závěr – zhodnocení situace dle získaných informací a případná doporučení k dalšímu postupu (ad bod 3)

Písemný Záznam ze sociálního šetření se poté přikládá k žádosti o posouzení zdravotního stavu.

Mgr. Kateřina Jirková
zastupující náměstkyně pro řízení sekce
sociálně pojistných systémů a nepojistných dávek

Mgr. Jana Hanzlíková
náměstkyně pro řízení sekce sociální politiky

Přílohy:

Příloha 1: Vzor výzvy žadateli o příspěvek na péči

Příloha 2: Zjišťovací dotazník